

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(повне найменування закладу вищої освіти)

(назва інституту/факультету)

Кафедра ___ Географії України та регіоналістики

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Географічні аспекти глобальних проблем людства

(вказіть назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

(вказати: обов'язкова)

Освітньо-професійна програма - Географія

(назва програми)

Спеціальність - 106 Географія

(вказати: код, назва)

Галузь знань - 10 Природничі науки

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти - перший (бакалаврський)

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

___ Географічний факультет

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання ___ українська

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробник: ___ к.геогр.н., асистент Джаман Я.В.

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Зміст

1. Загальна інформація.
2. Анотація до курсу.
3. Мета і завдання курсу.
4. Пререквізити.
5. Результати навчання (компетентності).
6. Опис навчальної дисципліни.
7. Система контролю і оцінювання курсу.
8. Рекомендована література.

1. Загальна інформація.

Назва дисципліни	Географічні аспекти глобальних проблем людства
Викладачі	1) кандидат географічних наук, асистент Джаман Ярослав Васильович;
Контактні телефони	1) 0955703104
e-mail	1) y.dzhaman@chnu.edu.ua
Формат дисципліни	семестровий (6 семестр)
Обсяг дисципліни	5 кредити/ 150 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	
Консультації	1) Джаман Я. В.: понеділок 13:10 – 14:10.

2. Анотація до курсу.

Навчальна дисципліна «Географічні аспекти глобальних проблем людства» належить до переліку вибіркових навчальних дисциплін за освітнім рівнем «бакалавр», що пропонується в рамках циклу загальної підготовки здобувачів першого рівня вищої освіти. Вона забезпечує формування у студентів професійно-орієнтованої компетентності системного суспільно-географічного і регіонального дослідження глобальних проблем людства (країн і окремих регіонів) та спрямована на засвоєння теоретичних і практичних знань про особливості збалансованого розвитку і територіальної організації продуктивних сил і суспільства загалом, раціонального використання природних ресурсів і охорони оточуючого середовища, взаємодії природи і суспільства в системі «Природа – Людина – Господарство», вдосконалення вмінь та навичок регіональних досліджень набутих під час вивчення дотичних дисциплін.

3. Мета і завдання курсу.

Метою дисципліни є вивчити причини виникнення і характерні риси географії глобальних проблем людства.

Основні *завдання* вивчення дисципліни:

- вивчити теоретико-методологічні основи становлення глобалістики та глобальних проблем,
- розглянути причини виникнення глобальних проблем людства,
- проаналізувати глобальні проблеми людства і географічні особливості їх поширення,
- розглянути збалансований розвиток суспільства як шлях до вирішення глобальних проблем людства.

4. Пререквізити.

Навчальна дисципліна «Географічні аспекти глобальних проблем людства» вивчається у шостому семестрі. Основою для вивчення дисципліни є предмети «Фізична географія материків і океанів», «Географія населення і розселення», «Етногеографія України», «Регіональна економічна і соціальна географія», «Економічна і соціальна географія України», «Менеджмент природоохоронної діяльності», «Геоєкологія», «Основи раціонального природокористування і охорони природи».

5. Результати навчання (компетентності).

У результаті вивчення курсу студенти повинні

знати: забезпечувати збереження довкілля та сталого розвитку суспільства;

- сутність поняття «глобалізації» та тенденції розвитку глобалізаційних процесів,

- основні школи сучасної глобалістики як наукового напрямку,

- причини виникнення глобальних проблем людства,

- географічні особливості проявів глобальних проблем людства,

- шляхи вирішення глобальних проблем людства.

вміти: застосовувати знання у практичних ситуаціях;

- розуміти застосування та роль географічної науки для суспільства та у господарській діяльності;

- визначити концепції економічної глобалізації і передумови глобалізації світової економіки,

- розкрити взаємозв'язки глобальних проблем людства,

- розкрити просторові особливості глобальних проблем людства,

- визначити способи розв'язання глобальних проблем.

Універсальні компетенції. Здатність застосовувати базові знання фундаментальних наук в обсязі, необхідному для засвоєння програмного матеріалу курсу, розуміння і дослідження стану глобальних проблем людства. Здатність навчатися та самонавчатися, бути сучасно освіченим, усвідомлювати можливість навчатися впродовж життя. Працювати самостійно, розробляти стратегії та керувати часом. Здатність скеровувати зусилля, поєднуючи результати різних досліджень та аналізу, представляти результат вчасно. Здатність бути критичним та самокритичним. Вміти реально оцінювати власні можливості, результати та шляхи їх досягнення при розробці проектів та вирішенні завдань. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). Керуючись науково обґрунтованими принципами та особливостями перебігу суспільно-географічних процесів вирішувати

Денна	3	6	5	150	2	30	30	-	-	90	-	залік
Заочна												

6.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи становлення глобалісти Китаю глобальних проблем.												
Тема 1. Глобалізація і глобальні проблеми людства	23	4	4			15							
Тема 2. Глобалізація світових економічних процесів	23	4	4			15							
Тема 3. Глобальні проблеми людства: сутність, причини виникнення	23	4	4			15							
Разом за ЗМ1	69	12	12			45							
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Характеристика глобальних проблем людства.												
Тема 4-5. Глобальні проблеми, що виникають при взаємодії природи та суспільства.	36	8	8			20							
Тема 6-7. Збалансований розвиток суспільства – шлях до вирішення глобальних проблем людства.	45	10	10			25							
Разом за ЗМ 2	81	18	18			45							
Усього годин	150	30	30			90							

6.3. Теми семінарських (практичних) занять

№	Назва теми
1.	Теоретико-методологічні основи становлення глобалістики та сучасний стан її розвитку.
2.	Основні підходи до дослідження глобалізаційних процесів, їх

	сутність і характеристика
3.	Глобальні проблеми, що виникають у процесі суспільних взаємовідносин. Продовольча проблема людства. Воєнні конфлікти у світі.
4.	Глобальні проблеми, що виникають у наслідок розвитку людини. Територіальна диференціація народжуваності населення у світі.
5.	Територіальна диференціація смертності населення у світі. Територіальна диференціація природного приросту населення у світі.
6.	Новітні глобальні проблеми людства.

6.4. Теми самостійних занять

№	Назва теми
1.	Концепції економічної глобалізації.
2.	Сутність та передумови глобалізації світової економіки
3.	Головні форми глобалізації світової економіки.
4.	Поняття, причини виникнення глобальних проблем.
5.	Способи розв'язання глобальних проблем.

7. Система контролю і оцінювання курсу

7.1. Шкала оцінювання

Поточне опитування, тестування та самостійна робота	Максимальна кількість балів
Змістовий модуль 1	
Т 1	8
Т 2	8
Т 3	9
Сума	25
Змістовий модуль 2	
Т 4	10
Т 5	10
Т 6	10
Т 7	5

Сума	35
Залік	40
Всього	100

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Зараховано (Відмінно)	A (90-100)	відмінно
Зараховано (Добре)	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Зараховано (Задовільно)	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Не зараховано (Незадовільно)	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

7.2. Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- контрольні роботи;
- реферати;
- розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

7.3. Форми поточного та підсумкового контролю

(Формами поточного контролю є письмова (практична робота, контрольна робота) відповідь студента та ін.

Формами підсумкового контролю є залік.

8. Рекомендована література:

8.1. Базова (основна):

1. Бершадська Т. Економічна та соціальна географія світу. - Тернопіль: Підручники і посібники, 2003. - 264 с.
2. Гілецький Й.Р., Сливка Р.Р. Соціально-економічна географія світу : навчальні матеріали. Тернопіль : Мандрівець, 2016. - 132 с.
3. Гілецький Й. Р., Сливка Р. Р. Соціально-економічна географія світу. - Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2011. - 400 с.
4. Голиков А. П., Казакова Н. А., Стратегія регіонального розвитку : європейський контекст: монографія. Харків.: Екограф, 2008. Глава 5. - С. 136-145.
5. Глобальні проблеми світу. Атлас. Київ.: ДНВ «Картографія», 2009. - 144 с.
6. Джаман В.О., Мручковський П.В., **Джаман Я.В.** Етногеографія Західноукраїнського регіону: монографія. – Чернівці: Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича, 2020. – 240 с.
7. Dzhaman V. International function large Cities of Ukraine (on the Chernivtsi Example) / V. Dzhaman, A. Czaplinska, **Ya. Dzhaman** // Slupskie Prace Geograficzne. – № 14. – Slupsk: Wydawnictwo Naukowe Akademii Pomorskiej w Slupsku, 2017. – S. 61-78.
8. Dzhaman V. Technical approaches to the geographical investigations of the dynamics of socio-economic condition of the rural settlements during the transition period (based on the example of Ivano-Frankivsk region, Ukraine) / V. Dzhaman, I. Kovbas, **Ja. Dzhaman** // Lucrarile Seminarului Geografic “Dimitrie Cantemir”. – 2015. – Vol. 39, №1. – P. 99-108.

8.2. Допоміжна:

1. Агитон К. Альтернативный глобализм: новые мировые движения протеста. Москва.: Гилея, 2004. - 208 с.
2. Бжезінський З. Вибір: світове панування чи світове лідерство [пер. з англ.]. Київ.: Києво-Могилянська академія, 2006. - 203 с.
3. Білорус О. Власов В. Глобалістика – нова синтетична наука. *Вісник Національної академії наук України*. 2010. № 3. - С. 17-26.
4. Василенко И. А. Политическая глобалістика: учебное пособие для вузов. Москва. : Логос, 2000. - 360 с.
5. Глобальні зміни світу - 2025 : доповідь Національної розвідувальної ради США; [пер. з англ.] Львів: Літопис, 2010. - 188с.
6. Глобальний конкурентний простір : монографія / О. Г. Білорус, та ін. Київ. Міжнар. ін.-т глобалістики, 2007. - 680 с.
7. Дністрянський М.С. Геополітика : навч. посібник. Львів: ЛНУ ім. І.Франка, 2011. - 436 с.
8. Економічна і соціальна географія світу: підручник / Б. П.Яценко, Київ.: Наш час, 2013. - 472 с.
9. Економічний словник-довідник// за ред. С. В. Мочерного. Київ: Феміна, 1995. - 368 с.
10. Капітоненко М. Г. Міжнародні конфлікти : навч. пос. Київ. : Либідь, 2009. - 352 с.
11. Козловець М. А. Національна державність за доби глобалізму. *Практична філософія*. 2009. № 2. - С. 164-172.
12. Книш М.М., Котик Л.І.. Політико-географічна глобалістика : навч. посібник. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2014. - 484 с .
13. Пестушко В.Ю., Уварова Г.Ш. Географія: підруч. для 10 кл. загальноосвіт. навч. закл.: Рівень стандарту, академічний рівень. Київ: Генеза, 2010. - 304 с.
14. Масляк П.О., Дахно І.І. Економічна і соціальна географія світу: підручник для 10 кл. загальноосвіт. навч.закл. Київ: Вежа, 2003. - 280 с.

15. Мироненко Н. С. Глобалізм і географія. Краєзнавство. Географія. Туризм. – Київ, 2007. № 29/32. - С. 3-6.
16. Економічна і соціальна географія світу: підруч. для 10 кл. загальноосвіт. навч. закладів. Київ: Зодіак-ЕКО, 2005. - 208 с.
17. Тероризм в ХХІ веке / за ред. М. П. Требина. Минск : Харвест, 2003. - 816 с.